

A VISTA DE POBLE

L'expansió de l'os i el llop

La mort de Cachou a Les va evidenciar tensions pel creixement d'aquestes espècies al Pirineu

El cadàver de l'os Cachou va ser trobat al municipi de Les l'abril del 2020.

L'os Cachou va aparèixer enverinat a Les el 2020, un any després de protestes de ramaders de muntanya contra els danys de l'os i del llop, dos grans depredadors la població dels quals creix i s'expandeix al Pirineu.

R.R.

Un os va aparèixer mort en una zona de difícil accés de Les l'abril del 2020. Era Cachou, considerat problemàtic per predacions a ramats en anys anteriors. Una necròpsia va revelar que havia estat enverinat i, aquell mateix any, uns altres dos ossos van morir per l'acció humana: un mascle tirotejat a França, a prop del Pallars Sobirà, i la femella Sarousse, morta a trets a Osca en una cacera. Hi ha una causa judicial oberta per la mort de Cachou i els dos investigats es presenten a les municipals. Són A. M. G., agent de l'àrea de Medi Ambient del Conselh, i Jose Antonio Boya, exconseller de Territori en el mandat anterior. Ocupen els llocs dos i tres de la llista de CDA a Les. A més, l'agent es presenta als comicis aranesos pel mateix partit, com a número dos en el terçon de Quate Lòcs.

El mandat municipal després de les eleccions del 2019 va co-

mençar amb protestes de ramaders del Pirineu per predacions d'ossos i llops. Hi va haver manifestacions a Llessui, Llavorsí i Aïnsa (Osca). El 2022, el tancament de l'última explotació d'ovelles de Farrera després d'un atac de l'os va motivar una altra mobilització. Mesures com agrupar ramats vigilats per pastors i protegir ruscos amb cables electrificats redueixen en gran manera els danys dels plantígrads, però no poden aplicar-se a bestiar equí ni boví. Quant al llop, la seua inclusió en la llista espanyola d'espècies protegides del 2021 va coincidir amb els primers albiraments a Aran i la Ribagorça, on feia dècades que estaven desapareguts.

La població d'ossos s'estima en 76 a tot el Pirineu, a l'espera de conèixer els que hagin nascut aquest any. També ha augmentat la presència de llops, tot i que ara per ara són només mascles separats dels seus ramats arribats des de França i Itàlia. Des del 2019 se n'han identificat quatre al Pirineu català i vint en les últimes dos dècades. L'expansió d'aquests grans depredadors preocupa els ramaders de muntanya, i especialment la del llop, considerat molt més voraç que l'os.

"El dia que arribi el llop farà que l'os sembli bo", adverteix Marc Cuny, president Associació de Criadors del Cavall Pirinenc Català a Aran. Les

predacions són un problema afegit a les que el sector pateix per la sequera i l'augment de preus dels farratges. El procés per confirmar un atac i, en el millor dels casos, obtenir una indemnització, és llarg i difícil. "Volem continuar amb la ramaderia, però davant de tantes complicacions de vegades tenim ganes d'abandonar", afirma.

"El problema no és la presència de l'os, sinó la seua gestió per part de les administracions", valora Marc Alonso, biòleg i membre de l'associació ecologista Depana que resideix a la Val. "La relació amb els administrats no és prou bona, cal millorar l'atenció als ramaders", afegeix.

BOSSÒST

Parc de fauna i recinte per a cadells d'os orfes

■ Bossòst acull des de fa una dècada el parc de visualització de fauna pirinenca Aran Park, propietat del Conselh i que exhibeix ossos en un recinte a l'aire lliure. La silueta d'un exemplar en el seu logotip és una de les poques mostres de promoció del turisme basat en aquesta espècie a Aran. Un altre exemple són uns fullets sobre la vida salvatge a la Val que l'administració aranesa ha publicat a la seua pàgina

web turística *visitvaldaran.com*. Marc Alonso, pioner a organitzar visites guiades als hàbitats de l'os a Aran, considera que l'administració ha d'assumir un paper protagonista en la promoció del turisme de fauna salvatge i de l'os en particular. "Aquesta espècie és una marca de qualitat ambiental", recalca Alonso. A prop del nucli zoològic d'Aran Park hi ha un camp clos per acollir i rehabilitar cadells d'os

orfes sense habitar-los a la presència humana, per alliberar-los al medi natural una vegada recuperats. Es va construir en el marc del programa *PirosLife*.

Fora d'Aran, Isil acull des de fa anys la Casa de l'Os, l'únic centre d'interpretació dedicat als plantígrads. La Fundació Oso Pardo, antic gestor del centre d'Isil, projecta instal·lar-ne un altre a Esterrí d'Àneu.

EN PRIMERA PERSONA

Marc Alonso

«Cal millorar l'atenció als ramaders»

■ Biòleg, membre de l'associació ecologista Depana i pioner a organitzar sortides guiades als hàbitats de l'os a Aran, creu que el turisme basat en aquesta espècie té molt marge de desenvolupament. "Funciona a tot arreu, Aran no té per què ser una excepció", afirma. Valora que la convivència entre ramaders i grans depredadors ha millorat, però adverteix que "el conflicte no ha desaparegut" i considera que les administracions "han de millorar l'atenció als ramaders". "El problema no és l'os, sinó la seua gestió."

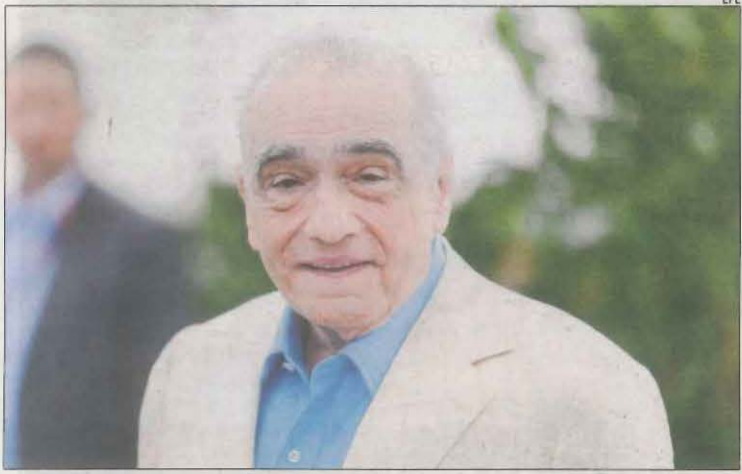

Marc Cuny

«A vegades amb tanta dificultat volem abandonar»

■ Presideix l'Associació de Criadors del Cavall Pirinenc Català a Aran i ha perdut tres poltres en atacs de l'os. El bestiar equí no pot agrupar-se com les ovelles per protegir-lo i han començat a posar dispositius GPS als cavalls. "No serveixen per prevenir atacs, només per localitzar-los", puntualitza. Les predacions se sumen a problemes com l'augment de costos derivat de la sequera i el procés d'indemnització per predacions és complex i lent. "Volem seguir endavant, però tanta dificultat de vegades dona ganes d'abandonar".

CERTÀMENS CINE

Martin Scorsese, ahir al festival de Canes.

Scorsese estrena 'Killers of the Flower Moon' al festival de Canes

AGÈNCIES

| CANES | Una pel·lícula de l'oest, sense ser de l'oest, i amb tocs de màfia. Aquest és el viatge al qual ens porten Martin Scorsese, Leonardo DiCaprio i Robert De Niro en *Killers of the Flower Moon*, que explica la història basada en fets reals dels homes que es van aprofitar del poble natiu Osage als Estats Units. Amb la platja de la Croisette de gom a gom malgrat la pluja, plena de curiosos i d'afortunats d'etiqueta que havien aconseguit una de les cobejades entrades per a les primeres projeccions de la pel·lícula, Canes es va vestir de gala per estrenar un dels projectes més esperats de la setanta-sisena edició del Festival, gràcies a la confluència de tres dels astres més grans del

cine. La bogeria al Palau de Festivals es va desencadenar amb DiCaprio, que es va atansar a firmar autògrafs.

Per la seua part, l'argentí Lisando Alonso va explicar que el seu cine "no és per a tothom, això ho tinc reclat" després d'estrenar *Eureka*, un film en el qual un western protagonitzat per Viggo Mortensen es converteix en l'esquer per a un gran viatge que retrata els pobles nadius actuals. D'altra banda, en aquesta 76 edició de Canes hi ha dos pel·lícules a competició que demostren la varietat de mirades de l'Àfrica i la solidesa de les seues propostes: *Les filles d'Olfa*, de la tunisiana Kaouther Ben Hania, i *Banel e Adama*, de la francsenegalesa Ramata-Toulaye Sy.

OBITUARI CULTURA

Mor l'escriptor britànic Martin Amis

| MIAMI | L'escriptor britànic Martin Amis va morir divendres als 73 anys en la seua residència a Lake Worth, a Florida (EUA). L'autor de *Camps de Londres* va morir de càncer esofàgic, un

dia després de la projecció al Festival de Canes de *The Zone of Interest*, del director Jonathan Glazer, adaptació cinematogràfica del llibre homònim de l'escriptor britànic.

El senyor

Vicent Pascual Voltas

Ha mort cristianament el dia 20 de maig del 2023 als 78 anys.
(D.E.P.)

La seva esposa, Carme Reñé Bergadà, fills, joves, nets, germans i família tota assabenten els seus amics i coneguts de tan sentida pèrdua i els preguem una oració per a l'etern descans de la seva ànima.

L'enterrament tindrà lloc avui, dilluns 22 de maig, a les 11.00 h, a l'església parroquial de Santa Maria de Tèrmens.

Tèrmens, 22 de maig del 2023

La senyora

Maria Teresa Azcona Casas

Ha mort cristianament el dia 21 de maig del 2023 als 96 anys.
(E.P.R.)

Els seus nebots, Joan Josep i Maria Lluïsa, Jaume i Mari Carmen i família tota us agraeixen les mostres de respecte i condolença rebudes i us demanen que la tingueu present en el vostre record.

La cerimònia religiosa tindrà lloc demà, dimarts dia 23, a les 10.00 hores, a la Sala Ecumènica del Tanatori Jardí La Lleidatana.

D.M.: Vetllatori La Lleidatana. Camí de Montcada, s/n. Sala 4.

Lleida, 22 de maig del 2023

La senyora

Enriqueta Vidal Masip

Vídua de Fidencio Plana Barrabés

Ha mort cristianament el dia 21 de maig del 2023 als 90 anys.
(A.C.S.)

Els seus fills, Tere i Blanca; gendres, Carlos i Kodjo; nets, Carlota, Llorenç, Ignasi i Francesc; besnets, Guillem i Arnau; cunyat, José María, nebots i família tota us agraeixen una oració per la seva ànima.

La cerimònia religiosa tindrà lloc avui, a les 17.00 hores, a la Sala Ecumènica del Tanatori Jardí La Lleidatana.

D.M.: Vetllatori La Lleidatana. Camí de Montcada, s/n. Sala 10.

Lleida, 22 de maig del 2023

El senyor

Jaume Potau Vilalta

Ha mort cristianament el 21 de maig a l'edat de 80 anys.
(A.C.S.)

La seva esposa, Joana Hermoso; fills, Anna i Jaume, Toni i Pepi; nets, Roger i Maria, cunyades, nebots, nebodes i família tota assabenten els seus amics i coneguts de tan sentida pèrdua i els preguem una oració per a l'etern descans de la seva ànima.

La cerimònia religiosa tindrà lloc demà, dia 23 de maig, a les 12.00 hores, a la Basílica de la Mare de Déu de Valldeflors.

Tremp, 22 de maig del 2023.

estalvia't injustícies
ONGD cooperació
inverteix en valors
vols col·laborar?
estalvia't injustícies, inverteix en valors
#ambicoordi
www.coordinadora-ongd-lleida.cat